

R.U.R (Rossumovi univerzální roboti) (1920) : Karel Čapek (1890-1938)

Autor

- český spisovatel, novinář, dramatik, překladatel a amatérský fotograf (muž mnoha zájmů)
- narodil v Malých Svatoňovicích (okres Turnov)
- jeho otec byl venkovský lékař
- přestěhoval se s rodinou do Úpice, kde vystudoval základní školu, která se pojmenovala na počest jemu a Josefovi → Základní škola bratří Čapků
- studoval na gymnáziu v Hradci Králové a pak na gymnáziu v Brně
- vystudoval estetiku a filosofii na FF UK
- od svých 21 let trpěl Bechtěrevovou nemocí → autoimunitní onemocnění (především páteře)
- pro svou nemoc nebyl odveden do armády
- on a jeho bratr byli součástí Pátečníků (mj. i T.G. Masaryk, nebo E. Beneš)
- Mnichovskou dohodu a události jí nadcházející považoval za tragédii
- nachladil se při povodních a zemřel na plicní edém

Rozbor

- **literární druh:** drama
- **literární forma:** próza
- **žánr:** dystopické drama (někdy též “sci-fi”, ale Čapkovi o to sci-fi nešlo), utopická tragédie
- **umělecký směr:** antiutopie
- **časoprostor:** ostrov, na kterém je továrna na roboty, někdy v budoucnosti
- **kompoziční výstavba:** chronologická (je zde však časový skok mezi dějstvím **prolepse**), předehra a 3 dějství
- **vypravěč:** ich-forma z pohledu postav
- **vyprávěcí způsoby:**
- **typy promluv:** přímá řeč, dialogy, monology (Alquist)
- **jazyk:** spisovný, jen Nána mluví nespisovně, používají se zde fikční odborné termíny (katalizátory, protoplasma, enzymy, koloidální rosol), neologismus robot
- **literárně-historický kontext:**
- **motiv:** roboti, vzpoura, láska, “dobrý konec”, bez práce přestává být člověk člověkem
- **téma:** problematika pokroku a jeho svízele, které nás čekají.
- Není to zas až tolik sci-fi, protože Čapkovi nešlo tolik o to vědecko-fantastické. Roboti zde fungují spíš jako nižší kasta, která slouží člověku. Původně chtěl pojmenovat “laboři”
- Roboti zde jsou hodně odlišní od Asimovových robotů. Nejsou to stroje, ale jsou to jakási stvoření z Rossumové hmoty → podobné jako u Frankensteinova monstra
- Roboti zde slouží jen jako jakési médium, kterým chtěl Čapek něco sdělit společnosti, podobně jako mloci v knize Válka s mloky
- na konci roboti ovládnou svět, ale Rossumův recept na jejich výrobu je zapomenut je zde však naděje v podobě Prima a Heleny, kteří jsou zde nejspíše připodobňováni k Adamovi s Evou

Postavy

- Domin (z lat. pán): ředitel továrny → má utopistickou představu o robotech
- Busman (zní jako byznysmen): jde mu o peníze
- Alquist (zní jako alchemist): má rád práci rukama, bez ní není člověkem, je starší než ostatní, šéf staveb
- inž. Fabry: generální technický ředitel R.U.R
- Dr. Gall: jako v Bílé nemoci Dr. Gallén → lékař robotů
- Helena robotka: krásná
- Primus: zamiluje se do robotky Heleny
- Helena: přijela na ostrov jako dcera prezidenta, stala se manželkou Domina ale je neplodná a zbytečná

Jak je to se slovem “robot”

Ve hře poprvé zaznělo slovo robot, které na Karlovu výzvu navrhl jeho bratr Josef Čapek. „Ale já nevím,“ řekl autor, „jak mám ty umělé dělníky nazvat. Řekl bych jim laboři, ale připadá mně to nějak papírové.“ „Tak jim řekni roboty,“ mumlal malíř se štětcem v ústech a maloval dál. A bylo to.”